

Igitabo cya Daniyeli - Ijana na Mirongo Ine na Kabiri

Iremwa ry'Ishusho y'Inyamaswa: Urugendo rw'Ubuhanuzi Ruhishuwe

Jeff Pippenger

2024-03-17

Ikigeragezo gikomeye ubwoko bw'Imana bugomba gutsinda mbere y'uko bushyirwaho ikimenyetso ni ugushyirwaho kw'igishushanyo cy'inyamaswa. Uko gushyirwaho gutangira ku wa 11 Nzeri 2001 kugeza ku itegeko ry'Icyumweru muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika. Icyo gihe cy'ubuhanuzi kigereranya igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bane, kandi kikaba n'igihe buri yerekwa rya Bibiliya ribonamo isohozwa ryarwo ritunganye rwose. Muri icyo gihe, ihembe ry'Abaporotesitanti b'ukuri rizezwa kandi iteka ryose rizagaragaza ishusho ya Kristo, kuko Kristo ari Umuporotesitanti.

“Kristo yari Umuporotesitanti. Yamaganye gusenga kwo mu buryo bw'imihango kw'ishyanga ry'Abayahudi, bo banze inama y'Imana ku bwabo. Yababwiye ko bigishaga amategeko y'abantu nk'inyigisho z'ukuri, kandi ko bari indyarya n'abahinganyi. Bari bameze nk'imva zisizwe umweru: hanze ari nziza, ariko imbere zuzuye umwanda n'ububore. Abavugurura b'Itorero bahera kuri Kristo n'intumwa. Basohotsemo, bitandukanya n'idini ry'amashusho n'imihango. Luteri n'abamukurikiye ntibahimbye idini ry'Ubugorozi. Ahubwo baryemeye gusa nk'uko ryatanzwe na Kristo n'intumwa. Bibiliya itugezwaho nk'umuyoboro uhagije; ariko papa n'abakozi be bayikura mu maboko y'abantu nk'aho yaba umuvumo, kuko ihishura ukwiyerurutsa kwabo kandi igacyaha gusenga kwabo ibigirwamana.” Review and Herald, June 1, 1886.

Mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso, ihembe ry'Abaporotesitanti riratanganywa kandi rigasukurwa. Muri icyo gihe nyine, ihembe ry'Abarepubulikani bayobye ryifatanya n'Abaporotesitanti bayobye, bityo rigakora ihembe ry'ububasha rihuranyije itorero na Leta. Bityo amahembe abiri y'inyamaswa y'isi ahinduka ishusho y'inyamaswa n'ishusho ya Kristo. Ihembe ry'ubuyobe ni isano ibiri y'itorero ryanduye na Leta yanduye, naho ihembe ryo gukiranuka ni isano ibiri y'Ubumana n'ubumuntu.

Hanyuma ishusho cy'inyamaswa gishyirwaho mu isi, kandi ni inyamaswa y'uburyo bubiri ihagarariwe na Leta (Umuryango w'Abibumbye), yemeye Ubuporotesitanti bw'ubuhakanyi bw'inyamaswa yo ku isi nk'umutwe wayo uyoboye mu mitwe icumi. Kuri icyo gihe nyamaswa ni ho wa mugore, nyina w'indaya, ategekeraga inyamaswa y'abami icumi. Inyamaswa ayicayeho ni uruvange rw'Itorero na Leta, nk'uko bigaragazwa n'ubusambanyi bw'umwuka bw'urukozasoni rwa Herode na Salome umukobwa wa Herodiya. Kandi isano iri hagati y'uwo mugore utegeka inyamaswa na yo ni uruvange rw'Itorero na Leta, aho ubusambanyi butemewe n'amategeko bw'indaya y'i Roma n'abami bagize inyamaswa y'isi yose, bihagarariye Umuryango w'Abibumbye. Muri icyo gihe ishusho cy'inyamaswa gihatiwe isi yose, buri gihugu kizabigiramo uruhare, kandi imbaraga zose zononekaye zizishyira hamwe.

“Ibyahishuwe 17:13–14 havuzwe.” “Aba bahuje umutima.” Hazabaho umurunga rusange wo kwishyira hamwe, ubwuzuzanye bukomeye bumwe, ihuriro ry’ingabo za Satani. “Kandi bazaha ya nyamaswa ubushobozi bwabo n’imbaraga zabo.” Uko ni ko hagaragazwa ubwo butegetsi bw’igitugu, bw’akarengane, burwanya umudendezo w’idini, umudendezo wo kuramya Imana nk’uko umutimanama utegeka, nk’uko byagaragajwe n’ubupapa, igihe mu bihe byahise bwatotezaga abatinyutse kwanga guhuza n’imihango n’imigenzo by’idini rya Roma.

“Mu ntambara izarwanwa mu minsi y’imperuka, imbaraga zose zononekaye zataye ukwizera kwazo ku mategeko ya Yehova zizifatanya zirwanye ubwoko bw’Imana. Muri iyo ntambara, Isabato y’itegeko rya kane ni yo izaba ingingo ikomeye izaba irimo impaka; kuko mu itegeko ry’Isabato, Utanga-Amategeko Ukomeye yigaragaza ko ari Umuremyi w’ijuru n’isi.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 8, 983.

Ukuba ukwigomeka gufitanye isano n’ishusho y’inyamaswa yo ku isi yose ari “ukw’isi yose,” kandi kukaba kugereranya “imbaraga zose zononekaye zagomeye ubudahemuka ku mategeko ya Yehova,” byerekana ko kubumbwa kw’ishusho y’inyamaswa muri Leta Zunze Ubumwe z’Amerika kugaragaza ukwihuza kw’imbaraga zose zononekaye zagomeye. Abaporotesitanti bo muri Leta Zunze Ubumwe z’Amerika bagomeye igihe banze ubutumwa bw’umumarayika wa mbere mu 1844, kandi Ubadiventisime bwa Lawodikiya bwagomeye mu 1863. Ubuporotesitanti bw’ubuhakanyi n’Ubadiventisime bwa Lawodikiya bizashyiraho “umugozi w’ubumwe,” hamwe n’imitwe ya politiki iri mu ihembe rya Repubulikani, yashutswe n’umuhanuzi w’ibinyoma, kugira ngo irekure kimwe cya kabiri cy’ubwami bwayo.

Ku bijyanye n’igishushanyo cy’inyamaswa cyo mu isi, ni umuhanuzi w’ibinyoma ushuka abatuye isi. Mu gishushanyo cy’inyamaswa kiri muri Leta Zunze Ubumwe z’Amerika, umuhanuzi w’ibinyoma ubyara ubwo “bufatanye bw’imbaraga za Satani” butari ubwera, ariko bwunze ubumwe, na we agomba kuba ari “umuhanuzi w’ibinyoma”. Igishushanyo cy’inyamaswa cyo mu isi gifite impande ebyiri, ariko kandi ni ubumwe bw’impande eshatu. Uwo mubano w’impande eshatu w’igisato, inyamaswa, n’umuhanuzi w’ibinyoma ni wo uyobora isi ku Arumagedoni. Mu gishushanyo cy’inyamaswa kibanza gushingwa muri Leta Zunze Ubumwe z’Amerika, hagomba kubamo ubumwe bw’impande eshatu, na bwo bukaba ari inyamaswa ifite impande ebyiri. Muri ibyo bishushanyo byombi by’inyamaswa, kamere y’impande ebyiri ni ihuriro ry’Itorerero na Leta, itorerero rikaba ari ryo rigenzura uwo mubano.

Ubumwe bw’impande eshatu bugomba kugaragazwa muri ayo mashusho yombi y’inyamaswa, ariko mu gitabo cy’Ibyahishuwe habonekamo uburyo bubiri bwo kwigaragaza kw’ikiyoka, bw’inyamaswa n’ubw’umuhanuzi w’ibinyoma. Imiterere y’impande eshatu y’ishusho y’inyamaswa yo ku rwego rw’isi yose igaragazwa n’ubupfumu bw’imyuka (ikiyoka), Gatolika (inyamaswa), n’Abaporotesitanti bayobye (umuhanuzi w’ibinyoma). Buri kimwe muri ibyo bitatu ntikigira gusa igice cy’idini (ubupfumu bw’imyuka, Gatolika n’Abaporotesitanti bayobye), ahubwo gifite n’igice cya politiki. Ikiyoka (sosiyalisimu mu buryo bwayo bunyuranye), inyamaswa (ubwami), n’umuhanuzi w’ibinyoma (itangira ari repubulika, ikarangira ari demokarasi).

Ubumwe bw'ibice bitatu buhurira hamwe muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika buhurizwa hamwe ku ngufu (bushutswe) n'umuhanuzi w'ibinyoma, nk'uko bimeze no ku ishusho y'inyamaswa yo ku isi yose. Mu gitabo cy'Ibyahishuwe harimo ubundi bumwe bw'ibice bitatu bugaragazwa n'ubutware butatu bw'ubuhakanyi buzamuka buvuye ikuzimu. Gatolika izamuka ivuye ikuzimu mu gice cya cumi na karindwi, kandi ni yo nyamaswa yo muri ubwo bumwe bw'ibice bitatu bwo mu kuzimu.

Iyo nyamaswa wabonye yariho, kandi ntikiriho; kandi izazamuka iva ikuzimu, kandi ijye mu kurimbuka; kandi abatura mu isi bazatangara, abo amazina yabo atanditswe mu gitabo cy'ubugingo uhereye ku kuremwa kw'isi, nibabona iyo nyamaswa yariho, kandi ntikiriho, nyamara ikaba iriho. Ibyahishuwe 17:8.

Imbaraga z'ikiyoka z'ubuhakanyi buhakana ko Imana iriho zivuka ziturutse mu rwobo rutagira epfo na ruguru mu gice cya cumi na kimwe.

Kandi ubwo bazaba barangije ubuhamya bwabo, inyamaswa izamuka iva ikuzimu izabarwanya, ibaneshe, kandi ibice. Ibyahishuwe 11:7.

Umuhanuzi w'ibinyoma wa Isilamu azamuka ava ikuzimu ritagira epfo na ruguru mu gice cya cyenda.

Marayika wa gatanu avuza impanda, mbona inyenyeri ivuye mu ijuru igwa ku isi; ihabwa urufunguzo rw'ikuzimu kutagira epfo na ruguru. Irufungura ikuzimu kutagira epfo na ruguru; maze umwotsi uzamuka uvuye muri uko kuzimu, umeze nk'umwotsi w'itanura rinini; izuba n'ikirere bicura umwijima kubera umwotsi w'iryo kuzimu. No muri uwo mwotsi havamo inzige zijya ku isi; zihabwa ubushobozi nk'ubwo sikorupiyo zo mu isi zifite. Ibyahishuwe 9:1-3.

Inyenyeri yaguye iva mu ijuru, ikingura ikuzimu ritagira epfo na ruguru, yari umuhanuzi w'ibinyoma Mohammed; maze igihe yakinguraga iryo kuzimu, yinjije abarwanyi b'Abayisilamu, bagaragajwe nk'"inzige", mu nkuru y'ubuhanuzi bw'iminsi y'imperuka. Ubumwe bw'impande eshatu bw'iry o kuzimu ritagira epfo na ruguru bufite ikiyoka (ukutemera ko Imana iriho), n'inyamaswa (Gatolika), n'umuhanuzi w'ibinyoma (Ubuyisilamu). Mu ishusho y'inyamaswa y'isi yose, umuhanuzi w'ibinyoma ni Uprotestanti bwahakanye ukuri. Uwo muhanuzi w'ibinyoma uyobya isi yose, abinyujije mu mbyino z'ubushukanyi za Salome, cyangwa mu mbyino z'abahanuzi ba Bayali ku Musozi wa Karumeli. Mu Byahishuwe igice cya cumi na gatatu, ayobya isi akoresheje ibitangaza akorera imbere y'inyamaswa. Ibyo bishushanyo by'ikigereranyo by'ubuyobe, bigaragaza imbaraga z'igitugu cy'ubukungu n'ubushobozi bw'igisirikare.

Kandi akora ibitangaza bikomeye, ndetse agateza umuriro kumanuka uvuye mu ijuru ukagera ku isi abantu bareba. Kandi ayobya abatuye mu isi abinyujije muri bya bitangaza yahawe ubushobozi bwo gukorera imbere ya cya gikoko; ababwira, abatuye mu isi, ko bakora igishushanyo cya cya gikoko, cyari gifite igikomere cy'inkota, nyamara kigakomeza kubaho. Kandi yahawe ubushobozi bwo guha ubugingo igishushanyo cya cya gikoko, kugira ngo igishushanyo cya cya gikoko kivuge kandi gitume abataranya igishushanyo cya cya gikoko bese bicwa. Kandi ategeka bese, aboroheje n'abakomeye, abatunzi n'abakene, ab'umudendezo

n'ab'imbata, gushyirwaho ikimenyetso ku kiganza cyabo cy'iburyo cyangwa ku gahanga kabo; kugira ngo hatagira umuntu ushobora kugura cyangwa kugurisha, keretse ufite ikimenyetso, ari cyo zina rya cya gikoko cyangwa umubare w'izina ryacyo. Ibyahishuwe 13:13–17.

Ubushukanyi n'ibitangaza bifitanye isano n'umuhanuzi w'ibinyoma mu by'ukuri bishushanya imbaraga zizanwa n'ubukungu (“nta muntu washoboraga kugura cyangwa kugurisha”), n'ubushobozi bwa gisirikare (“akwiriye kwicwa”). Umuhanuzi w'ibinyoma wa Isilamu muri Bibiliya ahagarariye umurimo wa Isilamu mu kurakaza no guteza umubabaro amahanga. Basohoza umurimo wabo wo kurakaza no guteza umubabaro binyuze ku ntambara, kandi Bibiliya igaragaza ko intambara yabo na yo itera ishusho ry'ubukungu. Intambara ya Isilamu n'ingaruka z'ubukungu ziyikurikiraho ni yo ngingo ihuza hamwe “ububasha bwose bwononekaye bwateshutse ku kuyobokera amategeko ya Yehova” muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika.

Ku musaraba, Abasadukayo n'Abafarisayo “bateshutse rwose ku budahemuka bwo kugandukira amategeko ya Yehova,” ubwo bahuriraga hamwe kugira ngo babambe ihembe ry'ukuri ry'Abaporotesitanti. Mu kwanga Kristo, bahisemo Baraba, ushushanya kristo w'ikinyoma. “Bar” bisobanura umwana, kandi “Abba” bisobanura se. Baraba bisobanura “Umwana wa Se”. Kristo yari uruta abahanuzi bose, kandi Baraba yari ikimenyetso cy'umuhanuzi w'ikinyoma.

Mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kwa ba bihumbi ijana na mirongo ine na bine, amahembe abiri y'inyamaswa iva mu isi agera ku rwego rw'ukugaragara kwayo kwa nyuma kw'ubuhanuzi. Ihembe rimwe rihagarariye ishusho ya Kristo, irindi rihagarariye ishusho y'inyamaswa. Mu mateka ayo mahembe abiri yigaragazamo, Ubuporotesitanti bw'ubuhakanyi bwatangiyeye urugendo rwabwo rugana ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, binyuze mu Patriot Act mu mwaka wa 2001. icyo kimenyetso cy'inzira gihura n'Itangazo ry'Ubwigenge, ari ryo mu ntangiriro yaryo ryavuze nk'umwana w'intama, kuko ryagaragaje imyigaragambyo y'Ubuporotesitanti irwanya ubutegetsi bw'abami n'ubutegetsi bwa gipapa. icyo kimenyetso cy'inzira gihura na ryo ku iherezo ryaryo (Patriot Act) kigaragaza guhagarikwa kw'Ubuporotesitanti.

Ikimenyetso cya kabiri ku rugendo rw'amahembe abiri mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso cyari cyaraganyijwe mu ntangiriro n'Itegeko Nshinga, ryashyize mu nyandiko ihame ryo gutandukanya ubwo butegetsi bubiri, ari bwo mbaraga z'inyamaswa yo mu isi. icyo kimenyetso cyageze ku gihwanye na cyo ku iherezo, binyuze mu “Kangaroo Court” y'iburanisha ryo ku wa 6 Mutarama 2021, aho uburenganzira bw'ibanze bw'Itegeko Nshinga bwashyizwe ku ruhande kubera korohereza inyungu za politiki.

Ikimenyetso cya nyuma cy'inzira isoza y'amahembe abiri ni itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, ryashushanyijwe mbere y'igihe mu ntangiriro yaryo n'Amategeko y'Abanyamahanga n'ay'Ubwigomeke. Bityo, ibimenyetso bitatu byo mu mateka y'intangiriro byagaragaje inzibacyuho iva ku bwigenge no ku mudendezo bishushanywa n'Umwana w'Intama (1776), ari bwo buryo bwonyine bwo kuba umuntu afite umudendezo nyakuri, igana ku bubata bw'ikiyoka (1798).

Ibimenyetso bitatu by'ibihe byo gushyirwaho ikimenyetso bigaragaza urugendo rwa nyuma rw'inyamaswa yo mu isi, ari yo muhanuzi w'ibinyoma. Urwo rugendo rurangirira i Yerusalemu,

igihe ibendera rishyizwe hejuru, kandi ubwo benshi bazahita bavuga bati: “Nimuze, tuzamuke tujye ku musozi w’Uwiteka, ku nzu y’Imana ya Yakobo; kandi izatwigisha inzira zayo, natwe tuzagenda mu nzira zayo: kuko muri Siyoni ari ho amategeko azaturuka, n’ijambo ry’Uwiteka rikava i Yerusalemu.”

Urugendo rwa nyuma rw’intambwe eshatu rw’innyamaswa yo ku isi, ni urugendo rw’umuhanuzi w’ibinyoma ari mu nzira ajya i Yerusalemu. Igihe Umuhanuzi w’ukuri yazaga maze akinjira i Yerusalemu, yabikoze ahetse indogobe. Innyamaswa yo ku isi na yo ihetsa “indogobe” yinjira i Yerusalemu, kuko nk’umuhanuzi w’ibinyoma (innyamaswa yo ku isi), ihagararirwa na Balamu. Balamu, mu gushaka icyubahiro n’ubutunzi, yateshutse ku muhamagaro wo kuba umuhanuzi w’ukuri, maze “agwa mu buhakanyi bwo kuva ku kwiyegurira amategeko ya Yehova.” Yiyemeje kwifatanya mu kuvuma ubwoko bw’Imana, nk’uko Leta Zunze Ubumwe z’Amerika zizabigenza mu itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba.

Urugendo rwa Balamu rwakozwe agenda ku ndogobe, kandi muri urwo rugendo hagaragajwe incuro eshatu ko indogobe ya Balamu yamuteje umubabaro. Ubwa mbere, iyo ndogobe yateshutse inzira.

Indogobe ibona marayika w’Uwiteka ahagaze mu nzira, inkota ye ikuruwe mu kuboko kwayo; indogobe irateshuka iva mu nzira, ijya mu murima; maze Balamu ikubita indogobe, kugira ngo iyigarure mu nzira. Kubara 22:23.

Ku wa 11 Nzeri 2001, Isilamu y’ishyano rya gatatu, indogobe y’ishyamba y’Abarabu yo mu buhanuzi bwa Bibiliya, yahinduye Balamu ikamukura mu nzira, kuko ubwo inyubako nini z’i New York City zasenyukaga zikagwa, byabaye “ingingo yo guhindukira” mu mateka y’amahanga n’itorero. Marayika wari uhagaze mu nzira yari wa marayika ukomeye wamanutse icyo gihe kugira ngo amurikishe isi ikuzo rye. Iyo ndogobe yari kongera guteza Balamu agahinda.

Ariko marayika w’Uwiteka ahagarara mu nzira yo hagati mu mizabibu, urukuta ruri ku ruhande rumwe n’urundi rukuta ku rundi ruhande. Nuko indogobe ibonye marayika w’Uwiteka, yitsirika ku rukuta, iminyagirira ikirenge cya Balamu ku rukuta; maze yongera kuyikubita. Kubara 22:24, 25.

Nyuma y’itariki ya 11 Nzeri 2001, ubwoko bw’Imana bwagombaga kuririmba ubutumwa bw’indirimo y’uruzabibu (Yesaya igice cya makumyabiri na karindwi), ari ho Balamu ari ubu, hari “urukuta” kuri uru ruhande, n’“urukuta” kuri ruriya ruhande. Urukuta rwo ku mupaka wo mu majyepfo ya Leta Zunze Ubumwe z’Amerika ni cyo kibazo kibanziriza kugwa kw’“urukuta rutandukanya Itorero na Leta” ku kimenyetso cya gatatu kandi cya nyuma. Ikibazo cy’“urukuta” rwo ku mupaka wo mu majyepfo ni ho “ikirenge” cya Balamu gihonyorerwa, uko intambara yo mu gihugu imbere ishingiyeye ku kibazo cy’abimukira itangira kugabanyamo innyamaswa yo ku isi mo amashyamba abiri ahanganye mbere y’isubirwamo ry’Intambara y’Abanyagihugu.

Amateka ari hagati y’inkuta ebyiri ni amateka agaragazwa n’ikimenyetso cy’inziya cy’itegekonshinga kuva mu 1789 kugeza mu 1798, cyashushanyaga amateka yo mu 2015, ubwo Trump yatangazaga kwiyamamariza umwanya wa Perezida ashimangira “kubaka urukuta”, kugeza

ubwo vuba aha itegeko ryo ku Cyumweru rizakuraho urukuta rw'itandukaniro hagati y'Itorero na Leta.

Nyuma ya ku wa 11 Nzeri 2001, inyamaswa yo mu isi, ishushanywa na Balamu, yatangiye kwicamo ibice. Ukwigabanyamo kw'inkuta ebyiri za Balamu kugereranya itandukanywa ry'ibyiciro bibiri biri mu mahembe yombi y'inyamaswa yo mu isi, kugaragazwa n'itorwa rya Trump mu 2016, urupfu rw'abahamya babiri mu 2020, ibigeragezo bya Pelosi byo ku wa 6 Mutarama 2021, kongera kuzuka kw'abahamya babiri mu 2023, n'indogobe imugaza Balamu ku wa 7 Ukwakira 2023.

Ikimenyetso cya nyuma cy'urugendo rwa Balamu ni igihe indogobe "ivuga", kandi ni ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba aho Leta Zunze Ubumwe za Amerika zivuga nk'igisato, aho marayika wo mu Byahishuwe cumi n'umunani avugira ubwa kabiri, kandi aho iyerekwa rya Habakuki ryakererewe rivuga. Iyerekwa ryakererewe ryari iyerekwa rya Isilamu ry'akaga ka gatatu, kandi rivuga nk'indogobe y'ishyamba binyuze mu bikorwa byayo by'ishyamba ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba.

Nuko marayika w'Uwiteka arakomeza ajya imbere, ahagarara ahantu hafunganye, aho hatari inzira yo gukikira iburyo cyangwa ibumoso. Nuko indogobe ibonye marayika w'Uwiteka, yikubita hasi muni ya Balamu; maze uburakari bwa Balamu buraka, akubita iyo ndogobe inkoni. Uwiteka akingura akanwa k'indogobe, ibwira Balamu iti: "Ni iki nagukoreye, gituma unkubita incuro eshatu zose?" Balamu abwira indogobe ati: "Ni uko undyarya; iyaba nari mfite inkota mu kuboko kwanjye, ubu mba nkikwishe." Indogobe ibwira Balamu iti: "Mbese si jye ndogobe yawe, uwo ugendaho uhereye igihe nabereye iyawe kugeza n'uyu muni? Nigeze kumenyera kugenza ntyo kuri wowe?" Aramusubiza ati: "Oya." Maze Uwiteka akingura amaso ya Balamu, abona marayika w'Uwiteka ahagaze mu nzira, afite inkota ye ishobotse mu kuboko kwe; nuko yunama umutwe, yikubita hasi yubamyeubuye. Kubara 22:26–31.

Leta Zunze Ubumwe za Amerika ni zo muhanuzi w'ibinyoma uyobya isi kugira ngo ishureho ishusho y'inyamaswa ku rwego rw'isi yose. Mu gihe cy'igihe ari cyo gihe cyo kuremwa kw'ishusho y'inyamaswa muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, Leta Zunze Ubumwe za Amerika zitwarwa n'umuhanuzi w'ibinyoma, ushushanywa n'indogobe ya Balamu. Umuhanuzi w'ibinyoma mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, uhatira ayo mabasha yose yononekaye muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika guhurira hamwe mu isano ry'itorero na leta, ni Isilamu y'ishyano rya gatatu.

Isohoza umurimo wayo ikoresheje intambara, n'ihungabana ry'ubukungu rizanwa n'iyi ntambara. Ibyo biranga byombi ni byo mbaraga za wa muhanuzi w'ibinyoma wo muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika akoresha mu guhatira isi yose igihe asubiramo umurimo wakoze muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika n'umuhanuzi w'ibinyoma wo mu rwobo rutagira epfo na ruguru.

Leta Zunze Ubumwe za Amerika ubu ziri hagati y'ikibazo cy'urukuta (abinjira n'abasohoka) cyari umutima w'Amategoko y'Abanyamahanga n'Ay'Ubwigomeke yo mu 1798, n'urukuta rw'itandukanywa ry'itorero na Leta ruzakurwaho burundu mu itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Leta Zunze Ubumwe za Amerika zamaze kuba ikirema mu by'imari, kuko umwenda

wayo w'igihugu urenze uko wakosorwa. Ubu imbaraga z'ikiyoka ni zo zishyigikiye ihanurwa ry'ibinyoma ry'ubukungu, ariko ni ikinyoma kivuga ko ubutunzi bukorwa n'imashini icapa amafaranga; ariko se ubundi, ikiyoka ni umubeshyi uvugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya. Gikwirakwiza ikinyoma cyacyo binyuze mu ishusho ya none y'imashini yamamaye ya Hitler y'icengezamatwara, bityo kigatanga ishingiro ry'uko ingingo ya kane y'Amategeko y'Abanyamahanga n'Ay'Ubwigomeke yasubirwamo, ari yo yahaga Perezida ububasha bwo gufunga urwego urwo ari rwo rwose rw'itangazamakuru rwahakanaga ibitekerezo bye.

Yesu buri gihe agaragaza iherezo ry'ikintu akoresheje intangiriro y'ikintu. Ishusho y'inyamaswa yo muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika igomba kugira ibiranga by'ubuhanuzi bimwe n'iby'ishusho y'inyamaswa y'isi yose, kandi ni ko biri, ariko uburiganya butuma habaho ubufatanye bwononekaye buri mu muhanuzi w'ibinyoma w'inyamaswa yo ku isi ni umuhanuzi w'ibinyoma wa Isilamu. Balaamu n'indogobe bombi ni ibimenyetso by'abahanuzi b'ibinyoma. Amateka yo gushyirwaho ikimenyetso cy'abihumbi ijana na mirongo ine na bine ni amateka y'ubushobozi butatu bw'ikuzimu ritagira epfo na ruguru. Isilamu ikomoka mu kizimu kitagira epfo na ruguru ni ikimenyetso cya mbere cya tariki ya 11 Nzeri 2001. Uguhakana Imana gukomoka mu kizimu kitagira epfo na ruguru kuzahaguruka kwica abagabo babiri b'abahamya mu mwaka wa 2020, kandi Gatolika ikomoka mu kizimu kitagira epfo na ruguru izahaguruka ivuye mu rupfu rwayo igihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba.

Tuzakomeza iki cyigisho mu ngingo ikurikira.

“Isi ntikizagenda kiba cyiza kurushaho. Abagome n'abashukanyi bazarushaho kuba babi, bashuka kandi bashukwa. Mu kwanga Umwana w'Imana, ishusho nyayo y'Imana imwe rukumbi y'ukuri, wari ufite ubugwaneza, imbabazi, n'urukundo rutarambirwa, umutima we ughora ukabakabwa n'agahinda k'abantu, maze bagahitamo umwicanyi ngo amusimbure, Abayuda bagaragaje icyo kamere muntu ishobora kandi izakora igihe ubushobozi bwo kubuza bwa Mwuka w'Imana bukwemo, kandi abantu bakaba bari muni y'ubutware bw'umwigomeke. Abahisemo Satani ngo ababere umutware bazagaragaza umwuka wa shebuja bihitiyemo.”

“Isi ntizagenda irushaho kuba nziza kugeza ubwo Imana izava aho iri ikajya kuyihana ku bw'ibicumuro byayo. Ni bwo isi izahishura amaraso yayo, kandi ntizongera gutwikiriza abayiciwemo. Kristo yaburiye abigishwa be ati: 'Mwirinde kugira ngo hatagira ubayobya. Kuko benshi bazaza mu izina ryanjye, bavuga bati: Ni jye Kristo; kandi bazayobya benshi. Kandi muzumva intambara n'impuha z'intambara: mumenye kutaruhuka imitima; kuko ibyo byose bikwiriye kubaho, ariko imperuka ntizaba iragera. Kuko ishyanga rizatera irindi shyanga, n'ubwami butere ubundi bwami: kandi hazabaho inzara, n'indwara z'ibyorezo, n'imitingito y'isi ahantu hatandukanye. Ibyo byose ni intangiriro y'imibabaro. Ni bwo bazabashyikiriza kubababaza, kandi bazabica: kandi amahanga yose azabanga abahora izina ryanjye. Maze benshi bazasitara, kandi bazagambanirana, bazananganire. Kandi abahanuzi b'ibinyoma benshi bazaduka, bayobye benshi. Kandi kuko ubugome buzagwira, urukundo rwa benshi ruzakonja. Ariko uzihangana kugeza ku mperuka, ni we uzakizwa.”

“Igihe Kristo yari kuri iyi si, isi yahisemo Baraba. Kandi n’uyu muni isi n’amatorero bari gukora ihitamo nk’iryo. Ibyabaye mu kugambanira Kristo, mu kumwanga no mu kumubamba ku musaraba byongeye gukinwa, kandi bizongera gukinwa ku rugero rukomeye cyane. Abantu bazuzuzwa imico y’umwanzi, kandi hamwe na bo ibishukisho bye bizagira imbaraga nyinshi. Uko umucyo uzajya wangwa ni na ko hazabaho kuyobya n’ukutumvikana. Abanga Kristo bagahitamo Baraba bakorera mu bushukanyi buyobora ku kurimbuka. Kugoreka ukuri n’ubuhamya bw’ibinyoma bizakura bigere ku bugome bweruye. Ijisho iyo ari ribi, umubiri wose wuzura umwijima. Abaha urukundo rwabo undi muyobozi uwo ari we wese utari Kristo bazisanga bari mu butegetsi bw’igisindisha gikurura cyane, kigenga umubiri, ubugingo n’umwuka, ku buryo, muni y’imbaraga zacyo, ubugingo buhindukira bukareka kumva ukuri kugira ngo bwemere ikinyoma. Bazagwa mu mutego bafatwe, kandi muri buri gikorwa cyabo bazarangurura bati: Nimuturekurire Baraba, ariko Kristo mumubambe ku musaraba.”

“Na n’ubu ubu iki cyemezo kirimo gufatwa. Ibyabereye ku musaraba birimo kongera gukinwa. Mu matorero yataye ukuri no gukiranuka, harimo kugaragazwa icyo kamere muntu ishobora gukora kandi izakora igihe urukundo rw’Imana rutari ihame rihoraho mu bugingo. Ntidukwiriye gutangazwa n’ikintu na kimwe gishobora kuba ubu. Ntidukwiriye gutangazwa n’iterambere iryo ari ryo ryose ry’ibiteye ubwoba. Abakandagira amategeko y’Imana n’ibirenge byabo byanduye bafite umwuka umwe n’uwo abagabo batutse kandi bagambanira Yesu bari bafite. Batagira kwicuza na guke mu mutimanama, bazakora imirimo ya se, ari we Satani. Bazabaza ikibazo cyavuye ku minwa y’ubugambanyi ya Yuda bati, “Murampa iki nimunabagambanira Yesu Kristo?” Na n’ubu Kristo arimo kugambanirwa mu bantu b’abera be.” Review and Herald, 30 Mutarama 1900.